

Sygn. akt: I Ns 326/18

POSTANOWIENIE

Dnia 18 października 2018 r.

Sąd Rejonowy w Bartoszycach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Renata Maj
Protokolant:	st. sekr. sąd. Urszula Janowicz

w dniu 18 października 2018 r. w Bartoszycach na rozprawie

w sprawie z wniosku (...) S.A z siedzibą w G.

z udziałem (...) Sp. z o.o. w P.

o zasiedzenie służebności przesyłu

po rozpoznaniu zarzutu uczestnika powagi rzeczy osądzonej

postanawia:

I. oddalić zarzut uczestnika powagi rzeczy osądzonej;

II. wstrzymać dalsze rozpoznanie sprawy do czasu uprawomocnienia się niniejszego postanowienia.

Sygn. akt I Ns 326/18

UZASADNIENIE

(...) S.A. z siedzibą w G. złożyła wniosek o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie z dniem 7 stycznia 2011r. przez (...) Spółkę Akcyjną z siedzibą w G. służebności przesyłu na następujących nieruchomościach stanowiących własność (...) sp. zo.o. z siedzibą w B. :

- składającej się z działki gruntu oznaczonej numerem geodezyjnym (...) położonej w obrębie W. gmina G. dla której V Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą numer (...),
- składającą się z działek gruntu oznaczonych numerami ewidencyjnymi (...) położonych w obrębie P., gmina B. oraz położonych w obrębie W., gmina B., dla których V Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Dodatkowo wnioskodawca wniósł o stwierdzenie, że (...) S.A. z siedzibą w G. nabyła przez zasiedzenie z dniem 01 stycznia 2013r. służebność przesyłu na nieruchomości składającej się z działki gruntu oznaczonej numerem geodezyjnym (...) położonej w obrębie P. gmina B., dla której V Wydział Ksiąg Wieczystych Sądu Rejonowego w Bartoszycach prowadzi księgę wieczystą numer (...).

W uzasadnieniu wniosku wskazano, że przed Sądem Rejonowym w Bartoszycach zawisła sprawa z wniosku (...) S.A. z udziałem (...) sp. z o.o. o stwierdzenie nabycia przez zasiedzenie służebności o treści odpowiadającej służebności

przesyłu sygn. akt I Ns 2940/14, IX Ca 908/17 (prawomocnie osądzona, wniosek oddalony). Niniejszym wnioskiem wnioskodawca wnosi o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu, a nie służebności o treści odpowiadającej treści służebności przesyłu. Dlatego też w ocenie wnioskodawcy w sprawie nie zachodzi powaga rzeczy osądzonej, albowiem są to dwa różne prawa, choć podobne w treści.

W odpowiedzi na wniosek (...) sp. zo.o. z siedzibą w B. wniosła o odrzucenie wniosku na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. Z art. 13 § 2 k.p.c. z uwagi na fakt, że sprawa o to samo roszczenie została już prawomocnie osądzona postanowieniem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 10 stycznia 2018r. IX Ca 809/17), a w przypadku braku uznania zasadności powyższego żądania oddalenie wniosku o zasiedzenie służebności.

Uzasadniając wniosek o odrzucenie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu, pełnomocnik uczestnika wskazał, że sprawa podmiotowo i przedmiotowo tożsama została już prawomocnie osądzona wskazanym postanowieniem Sądu Okręgowego. Wnioskodawca w praktyce ponownie wnosi o zasiedzenie dokładnie tego samego prawa, powołuje się na tę samą dokumentację, składa analogiczne wnioski dowodowe, występuje także tożsamość podmiotowa stron. Zatem w ocenie uczestnika zachodzi przesłanka tożsamości sporu, w efekcie czego zastosowanie znajduje art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.

Sąd na rozprawie w dniu 18 października 2018r. z uwagi na zgłoszony przez uczestnika zarzut powagi rzeczy osądzonej, na podstawie art. 220 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. ograniczył rozprawę do rozpoznania tego zarzutu.

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Zarzut powagi rzeczy osądzonej nie zasługuje na uwzględnienie i jako taki podlegał oddaleniu.

Na wstępie wskazać należy, że w sprawie rozpoznawanej przez niniejszy Sąd pod sygn. akt I Ns 2940/14 wnioskodawca (...) S.A. z siedzibą w G. złożył wniosek o zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, obciążającej nieruchomości, których właścicielem jest A. sp. zo.o. z siedzibą w P.. Sprawa ta zakończyła się w pierwszej instancji wydaniem rozstrzygnięcia pozytywnego, stwierdzającego nabycie przez wnioskodawcę służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu. Na skutek jednak apelacji złożonej przez uczestnika Sąd Okręgowy w Olsztynie, w IX Wydziale Cywilnym Odwoławczym, postanowieniem z dnia 10 stycznia 2018r., sygn. akt IX Ca 809/17, zmienił zaskarżone postanowienie w punktach I, II, III i V w ten sposób, że oddalił wniosek (dowód: akta sprawy I NS 2940/14).

Analizując akta sprawy I Ns 2940/14 i treść wniosku złożonego w niniejszej sprawie stwierdzić należy, że w istocie dotyczy on tych samych nieruchomości uczestnika (działki nr (...) obręb P. zostały przekształcone w działkę (...)), co objęte sprawą I Ns 2940/14. Identyczne są również okoliczności faktyczne stanowiące podstawę złożonych wniosków w obu sprawach, a także zachodzi tożsamość stron.

Na tym tle wskazać należy, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego o wystąpieniu stanu powagi rzeczy osądzonej rozstrzyga nie tylko sama tożsamość stron, występujących w poprzednim postępowaniu, ale równocześnie tożsamość podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia. Dopiero kumulacja obu tych przesłanek przesądza o wystąpieniu powagi rzeczy osądzonej prowadzącej do nieważności postępowania (wyr. SN z: 6.3.2008 r., II UK 144/07, Legalis; 20.10.2011 r., I UK 239/10, Legalis; 5.4.2011 r., III UK 106/10, Legalis; post. SN z 11.2.2011 r., I CSK 277/10, Legalis; wyr. SN z: 15.11.2012 r., V CSK 515/11, Legalis; 26.1.2012 r., I UK 301/11, Legalis). W ugruntowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego, począwszy od okresu dwudziestolecia międzywojennego, podkreśla się, że przesłanka (zarzut) rei iudicatae wymaga zarówno tożsamości stron, jak i tożsamości podstawy faktycznej i prawnej powództwa. W orzeczeniu z 07.09.1933 r., I C 2923/32, (OSP 1934, z. 1, poz. 1, s. 1) Sąd Najwyższy, dokonując oceny zarzutu powagi rzeczy osądzonej, wyjaśnił, że „podstawą roszczenia w sensie prawa materialnego jest stosunek prawny, z którego roszczenie wynika, a w sensie proceduralnym - zespół okoliczności faktycznych, na które powód celem usprawiedliwienia roszczenia się powołuje i na których stwierdzenie składa dowody”. W orzeczeniu z 02.11.1935 r., C III 491/35, (Głos Sądownictwa 1936, Nr 7-8, s. 633) Sąd Najwyższy stwierdził, że „powaga rzeczy osądzonej istnieje dla osądzonego już roszczenia tylko o tyle, o ile chodzi o to samo roszczenie i o tę samą podstawę sporu; nie

można zatem podnosić zarzutu rzeczy osądzonej w nowym sporze, dotyczącym wprawdzie tego samego roszczenia, jednak opartego na innej podstawie faktycznej i prawnej, jak również w sporze o inne roszczenie, oparte na tej samej podstawie, którą uzasadniono roszczenie w sporze poprzednim”. Na temat zbieżności podstawy prawnej w kontekście zarzutu powagi rzeczy osądzonej Sąd Najwyższy wypowiedział się wielokrotnie również w nowszym orzecznictwie, podtrzymując swoje dotychczasowe stanowisko w tym zakresie (por. np. postanowienie SN z 03.02.2010 r., II CSK 414/09; postanowienie SN z 25.08.1998 r., I PKN 266/98, OSNP 1999, Nr 17, poz. 554; wyrok SN z 04.12.1998 r., III CKN 56/98, (Biul.SN 1999, Nr 4, s. 9); postanowienie SN z 29.01.1997 r., I CKU 65/96, teza publ.: Prok. i Pr. - dod. 1997, nr 7-8, poz. 41; postanowienie SN z 09.06.1971 r., II CZ 59/71, OSNC 1971, Nr 12, poz. 226; wyrok SN z 22.04.1967 r., I CR 570/66, OSPiKA 1968, nr 7-8, poz. 158). I tak dla przykładu w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010r., sygn. akt II CSK 414/09 Sąd Najwyższy stwierdził, że odrzucając pozew wobec powagi rzeczy osądzonej sąd ocenia treść zgłoszonego w drugiej sprawie roszczenia oraz przedmiot rozstrzygnięcia wydanego w sprawie poprzednio osądzonej z udziałem tych samych stron. Dodatkowo zauważyć należy, że w postanowieniu Sądu Najwyższego - Izba Cywilna z dnia 9 czerwca 1971 r., sygn. akt II CZ 59/71, stwierdzono, że tożsamość roszczenia w rozumieniu art. 199 par. 1 pkt 2 k.p.c. zachodzi tylko wówczas, gdy identyczne są nie tylko przedmiot, ale i podstawa sporu. Nieco na uboczu tych rozważań wskazać należy że w postępowaniu nieprocesowym prawomocne postanowienia co do istoty sprawy oddalające wniosek mają względną moc wiążącą, ponieważ zgodnie z art. 523 zdanie drugie k.p.c. sąd może zmienić je w razie zmiany okoliczności sprawy. Przez pojęcie „okoliczności sprawy” należy rozumieć stan faktyczny decydujący o oddaleniu wniosku, a nie jego ocenę prawną. Odstępstwo od prawomocności, mające charakter wyjątkowy, dotyczy sytuacji, gdy po wydaniu postanowienia oddalającego wniosek uległy zmianie okoliczności, które istniały w chwili jego wydania i stały na przeszkodzie całkowitemu lub częściowemu uwzględnieniu wniosku. Chodzi zatem o okoliczności, które w świetle normy prawnej będącej podstawą zgłoszonego żądania są doniosłe dla jej zastosowania. Z chwilą uprawomocnienia się postanowienia co do istoty sprawy oddalającego wniosek ulegają prekluzji tylko te okoliczności faktyczne, które były podstawą zastosowania przez sąd normy materialnoprawnej decydującej o rozstrzygnięciu o żądaniu. Wyjątek od zasady związania sądu orzeczeniem co do istoty sprawy jest dopuszczalny jedynie w granicach i na podstawie zmiany okoliczności (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2003 r., III CZP 97/02, OSNC 2003 nr 12, poz. 160; postanowienia z dnia 21 marca 1973 r., III CRN 429/72, OSP 1973,10, poz. 196; z dnia 4 lutego 1999 r., II CKN 172/98; z dnia 22 stycznia 2003 r., IV CKN 1689/00; z dnia 21 sierpnia 2008 r., IV CSK 231/08; z dnia 16 grudnia 2015 r., IV CZ 60/17; z dnia 9 września 2016 r., V CSK 60/16). W razie zaistnienia zmiany okoliczności realizacja uprawnienia zainteresowanego, stosownie do art. 523 zdanie drugie k.p.c., do zmiany prawomocnego postanowienia oddalającego wniosek dokonywana jest poprzez złożenie żądania jego zmiany w ramach tej samej sprawy. Na nim spoczywa obowiązek wykazania zaistnienia innych faktów, które mogą doprowadzić do modyfikacji prawomocnego orzeczenia. W razie stwierdzenia przez sąd, że do zmiany nie doszło, wniosek podlega oddaleniu.

Na tym tle wskazać należy, że zarzut uczestnika wystąpienia w niniejszej sprawie stanu powagi rzeczy osądzonej sprowadzał się do stwierdzenia, że po prawomocnym rozstrzygnięciu sprawy I Ns 2940/14 (IX Ca 809/17) nie doszło do zmiany okoliczności faktycznych, co uzasadniałoby wystąpienie z nowym wnioskiem o stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu dotyczącego tych samych nieruchomości uczestnika i o tym samym przebiegu, Argumentacja uczestnika jest w ocenie Sądu jednak obarczona tą ułomnością, że zakłada, że wnioskodawca wystąpił de facto z tym samym żądaniem, a uzasadnienia dla tej argumentacji uczestnik poszukuje w takich okolicznościach jak tożsamość stron postępowania i tożsamość podstawy faktycznej. Rzecz jednak w tym, że w świetle przytoczonych powyżej poglądów analizujących stan powagi rzeczy osądzonej, nie sposób przyjąć oby wnioskodawca wystąpił z tym samym żądaniem. Zauważyć należy, że szczegółowa analiza porównawcza instytucji służebności gruntowej odpowiadającej treścią służebności przesyłu i służebności przesyłu została przeprowadzona właśnie w uzasadnieniu postanowienia Sądu Okręgowego w Olsztynie, IX Wydziału Cywilnego Odwoławczego z dnia 10 stycznia 2018r. W uzasadnieniu tym jednoznacznie wskazano, że: „służebność przesyłu to odrębna instytucja od służebności gruntowej o cechach przesyłu. Instytucja służebności przesyłu (art. 3051 i następne k.c.) została wprowadzona do polskiego systemu prawnego dopiero z dniem 3 sierpnia 2008 r., na podstawie przywołanej już wyżej ustawy z dnia 30 maja 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 116, poz. 731). Był to trzeci, obok służebności gruntowych i służebności osobistych, rodzaj służebności. Na podstawie art. 3051 k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w

art. 49 § 1, prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie Sądu Najwyższego poglądem, przed ustawowym uregulowaniem służebności przesyłu, dopuszczalne było nabycie w drodze zasiedzenia tzw. służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu. Była to specyficzna służebność gruntowa, nabywana przez przedsiębiorstwo w drodze zasiedzenia, jako prawo do korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie związanym z działaniem tego przedsiębiorstwa. Odpowiadała więc w zakresie funkcji i treści wykreowanej dopiero w 2008 roku służebności przesyłu (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2008r., III CZP 89/08, M.Prawn. 2014/18/980). Służebność ta nie była jednak służebnością przesyłu, a odrębną od niej konstrukcją prawną. Jednocześnie Sąd Okręgowy w uzasadnieniu tym odnotował, że oba wymienione prawa posiadają wprawdzie analogiczną treść i pełnią te same funkcje, jednakże posiadają różne konstrukcje i podstawy prawne: służebność gruntowa odpowiadająca treścią służebności przesyłu - art. 145 k.c. i art. 292 k.c., natomiast służebność przesyłu – art. 305¹ k.c. – art. 3054 k.c. Z tego też względu nie mogą być utożsamiane.” Dodatkowo Sąd Okręgowy zaznaczył, że „w sprawach o zasiedzenie sąd jest co do zasady związany żądaniem wniosku, a wiązanie to dotyczy przedmiotu zasiedzenia. Sąd nie jest uprawniony stwierdzić zasiedzenia innego prawa, niż domagał się tego sam wnioskodawca. Byłoby to nieuprawnione wyjście przez sąd ponad żądanie (art. 321 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.)”.

Analizując zatem zakres tożsamości niniejszej sprawy ze sprawą prawomocnie zakończoną postanowieniem Sądu Okręgowego w sprawie IX Ca 809/17 w kontekście przywołanych powyżej poglądów judykatury, a nade wszystko treści uzasadnienia Sądu Okręgowego, stwierdzić należy, że jakkolwiek tożsamość ta zachodzi na płaszczyźnie stron postępowania i okoliczności faktycznych, tym niemniej nie zachodzi na płaszczyźnie podstawy prawnej. Tymczasem z przywołanych powyżej poglądów judykatury jednoznacznie wynika, że warunkiem koniecznym dla stwierdzenia tożsamości przedmiotu sporu jest spełnienie tych trzech przesłanek: tożsamości stron, podstawy faktycznej i prawnej. Jak to zaznaczył Sąd Okręgowy żądanie zasiedzenia służebności przesyłu jest rodzajowo innym żądaniem, aniżeli żądanie zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu. Oba te prawa jakkolwiek posiadają tożsamą treść, to jednak odmienne konstrukcje i podstawy prawne.

Do odmiennego rozstrzygnięcia w sprawie nie mogły doprowadzić przywołane przez pełnomocnika uczestnika poglądy prawne dotyczące względnej mocy wiążącej postanowień wydanych w postępowaniu procesowym. Zauważyć należy, że miałyby one zastosowanie gdyby w sprawie zachodziła sytuacja tożsamości stron i podstawy prawnej, a jedynie na skutek zmiany okoliczności faktycznych, wnioskodawca dążyłby do uzyskania odmiennego rozstrzygnięcia aniżeli w poprzednio zakończonej sprawie. Tymczasem jak to zostało już zaznaczone wyżej, w ocenie Sądu Rejonowego po wydaniu prawomocnego postanowienia w sprawie I Ns 2940/14 nie doszło do zmian w zakresie podstawy faktycznej wniosku. Wnioskodawca natomiast wystąpił z zupełnie nowym żądaniem, które sprowadza się do żądania zasiedzenia zupełnie innego prawa aniżeli w sprawie I Ns 2940/14 i właśnie w tym tkwi zasadnicza rozbieżność pomiędzy wskazanymi sprawami, prowadząca do stwierdzenia, że w niniejszej sprawie brak jest podstaw do stwierdzenia stanu powagi rzeczy osądzonej.

Dlatego też na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 222 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Sąd oddalił zarzut uczestnika powagi rzeczy osądzonej, orzekając o tym w punkcie I postanowienia. Jednocześnie w punkcie II postanowienia Sąd na podstawie art. 222 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. wstrzymał dalsze rozpoznanie sprawy do czasu uprawomocnienia się tego postanowienia.